

POSUDEK
oponenta diplomové práce

Jméno studenta:**David Plass**
Název diplomové práce: **Spolek Universalia a její časopis Logos
jako nositel alternativní spirituality**
Vedoucí:**Doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th. D.**
Odevzdání posudku: **září 2018**

Nejvíce charakteristické pro diplomovou práci kolegy Plasse je její skvělé téma: časopis *Logos*. Student Plass má tu výsadu, že disponuje všemi meziválečnými výtisky tohoto jedinečného časopisu. Ve své diplomové práci tento časopis představil a pořídil seznam jeho článků (Příloha 1) a spolu s tím uvedl také vesměs již dobře známé informace o jeho vydavateli, společnosti českých hermetiků Universalia, a jejich výrazných členech.

Zdá se ovšem, jako by toto téma a zmíněná výsada učinily studenta poněkud bezradným. Jistě se musel ptát, jak toto téma zpracovat tak, aby vznikla kvalitní diplomová práce. A jeho řešení tohoto problému není – obávám se – příliš dobré. Zvolil sice metodu kvalitativního výzkumu a stanovil výzkumné otázky, ale nepostupoval v tom šťastně. Především jsou problematické výzkumné otázky: z Úvodu je možné vyvodit, že student si stanovil dvě: kdo jsou autoři *Logosu* a jaké sledují cíle (a na tuto otázku odpovídá první ze dvou hlavních částí práce na str. 19–35) a zda je možné zařadit spolek Universalia a jeho časopis *Logos* do kategorie alternativní spirituality (na tuto otázku odpovídá nejen zmíněná první hlavní část, ale především druhá část – tematický rozbor časopisu na str. 35–52). Obě tyto otázky se mi nezdají vhodné, neboť odpověď na ně je zcela nasnadě i bez studentova přičinění: autoři a cíle *Logosu* jsou patrné už z odkazu na hermetismus v názvu spolku a pokud je alternativní spiritualita chápána jako protiklad k „oficiálnímu náboženství“ (str. 10), pak odpověď na druhou výzkumnou otázku nemůže být již na první poslech jiná než kladná. K takové odpovědi ostatně student dochází v Závěru na straně 53 také. – Ještě větší potíž vidím ve výběru článků, které autor zařadil do tematického rozboru. Článků rozebral a představil 42 (na stranách 37–51) z několika stovek, které v sedmi ročnících *Logosu* vyšly. Vybral je proto, že „mají duchovní tematiku“ (strana 36), nebo – jinými slovy – že mají „duchovní obsah, který se dá zařadit do nějaké kodifikované světové tradice“ (tamtéž). Musím přiznat, že toto kritérium se mi zdá velmi nejasné a studentův výběr článků považuji za v podstatě náhodný: až na výjimky (jako jsou organizační záležitosti) mají duchovní obsah přece všechny články *Logosu* a veškerý tento obsah je možné přiřadit k některé ze světových náboženských tradic (nejčastěji právě k tradici esoterismu, resp. úžeji k hermetismu).

Kromě těchto zásadních metodologických námitek mám ještě několik připomínek k obsahu. Na prvním místě bych rád konstatoval, že se autorovi úplně nepodařilo vyhnout se takovému hodnocení některých jevů, u něhož nejsou jasná kritéria. Tak například na několika místech hovoří v souvislosti s náboženstvím o krizi nebo např. o „tristním stavu české duchovní scény“ (str. 15). Podobně hodnotí Kohoutův rozbor egyptské Knihy mrtvých jako „velmi odborný“, takže se musíme ptát, zda je to studentův názor, anebo snad názor některého egyptologa či hermetika. V druhém a třetím případě by chyběl odkaz na zdroj. Takových míst je v práci více. Dále už jenom maličkosti: Drtikol jistě nepřekládal z „klasických tibetských originálů“ (str. 46), ale z jejich německých překladů. Prostor, který je věnován Kohoutovi (str. 31–34), je oproti stejně nebo více významnému Keferovi a

Kabelákovi neúměrný. Swedenborgovo učení u nás nemělo „velké zastoupení“ (str. 17) a o původu názvu „skotského ritu“ v řeckém slově „scotos“ (str. 16) pochybuji. K jistotě mi zase chybí zdroj tohoto tvrzení.

Několik předchozích připomínek ukazuje tak na jiný, tentokrát formální problém: v diplomové práci na mnoha místech chybějí odkazy na zdroje. Markantní je to zvláště v pasážích, v nichž autor zjevně vychází ze sekundárních zdrojů, pravděpodobně především (ale jistě nejenom) z Nakonečného (strana 14–18 nebo 29–30). V odborném textu diplomové práce takto není možné postupovat.

Jazyk diplomové práce je kultivovaný, s minimem překlepů (stále se ovšem opakuje chyba ve jménu Stanislase de Guaita), pouze ve druhém odstavci na straně 31 měl autor slabší chvilku a dopustil se dvou záměn joty a ypsilonu.

Závěrem: celá diplomová práce na mě dělala dobrý dojem, její autor mi je svým přístupem i výrazem sympatický. Ale kvůli potížím, které jsem popsal výše (výzkumné otázky, nejasná kritéria výběru článků, chybějící odkazy na zdroje), nemohu hodnotit jinak než stupněm dobře. Je ovšem možné, že student své postupy ústně obhájí; tím více mě mrzí, že u obhajoby kvůli dlouhodobému pobytu v zahraničí nebudu moci být přítomen.

Zdeněk Vojtíšek